

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 266/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Šefčíkom, CSc., Nezábudková 22, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva „na súdnu ochranu“ podľa čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 24 Co 150/2018 z 29. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva „na súdnu ochranu“ podľa čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 24 Co 150/2018 z 29. januára 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na Okresnom súde Poprad (ďalej len „okresný súd“) domáhal náhrady škody s príslušenstvom proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), ktorá mala byť spôsobená nezákonnými rozhodnutiami a nesprávnym úradným postupom. Okresný súd o žalobe sťažovateľa rozhodol rozsudkom sp. zn. 20 C 132/2009 z 22. mája 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť sťažovateľovi sumu 2 000 € s príslušenstvom z titulu nemajetkovej ujmy. Druhým výrokom rozsudku okresný súd rozhodol, že *„konanie čo do sumy prevyšujúcej sumu 6.638,78 eur s príslušenstvom zastavuje a vo zvyšku žalobu zamietá“*. Tretím výrokom rozsudku okresný súd rozhodol o náhrade trov konania tak, že stranám náhradu trov konania nepriznal. Žalovaná proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu vo vyhovujúcom výroku tak, že žalobu o zaplatenie sumy 2 000 € zamietol.

3. Sťažovateľ nespokojný s výsledkom konania v jeho veci podáva ústavnú sťažnosť, v ktorej atakuje právne závery, na ktorých stojí napadnutý rozsudok krajského súdu, a tvrdí,

že krajský súd nesprávne jeho vec posúdil a rozhodol nelogicky a arbitrárne. Sťažovateľ spochybňuje závery krajského súdu, že neboli splnené predpoklady na náhradu škody. Podľa názoru sťažovateľa ani jeden odvolací dôvod v okolnostiach veci nebol daný, preto je toho názoru, že okresný súd jeho vec správne posúdil. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ tvrdí, že krajský súd mu neposkytol ochranu jeho označeným právam, preto jeho napadnutým rozsudkom malo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľa.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom v takomto znení:

„1. Základné právo sťažovateľa... na súdnu ochranu zaručené čl. 1, čl. 2 ods.2, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 24 Co/150/2018-321, porušené boli.

2. Zrušuje rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 24 Co/150/2018-321 a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie podľa ustálenej rozhodovacej praxe a úvahy Ústavného súdu Slovenskej republiky

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia... 187,62 eur“

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa čl. 1 ods. 1 a 2 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo, Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

11. Ústavný súd pripomína, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré

zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09).

12. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

III.

Samotné posúdenie vecí ústavným súdom

13. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu predovšetkým namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a analogického práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podstata jeho argumentácie spočíva v nesúlase s právnymi závermi

krajského súdu, na základe ktorého tvrdí, že dôvody, ktoré uviedol krajský súd v odôvodnení svojho napadnutého rozsudku, sú arbitrárne.

14. Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd sa oboznámil s tými časťami odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré boli pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti v tejto časti relevantné. Krajský súd v podstatnom na odôvodnenie svojho rozsudku vyjadril nesúhlas s právnym záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého sú naplnené predpoklady pre náhradu škody (došlo k nesprávnemu úradnému postupu) z dôvodu, že žalovaná pri predbežnom prejednaní nároku na náhradu škody sa odmietla zaoberať požiadavkami sťažovateľa a tieto odmietla bez odôvodnenia, čo je potrebné považovať za postup v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy. K uvedenému krajský súd konštatoval, že skutočnosť, že štátny orgán predbežne neprerokoval nárok na náhradu škody, nie je možné považovať za nesprávny úradný postup. Sankciou za takýto prípadný postup (nečinnosť) orgánu nad šesť mesiacov je možnosť poškodeného domáhať sa uspokojenia svojho nároku na súde žalobou, preto je vylúčené, aby za nesprávny úradný postup bola považovaná nečinnosť štátneho orgánu pri predbežnom prejednaní nároku na náhradu škody (bod 14 odôvodnenia napadnutého rozsudku). Na základe uvedeného krajský súd konštatoval, že sťažovateľ v konaní nepreukázal, že by súdy nesprávne úradne postupovali v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia vo veci sťažovateľa, a v súvislosti s týmto postupom údajne mala vzniknúť sťažovateľovi škoda. Keďže sťažovateľ iné skutočnosti, ktoré by mohli zakladať nesprávny úradný postup, netvrdil a tieto v konaní preukázané neboli, ako aj vzhľadom na nesprávny záver súdu prvej inštancie, že sťažovateľ má nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, krajský súd zmenil vyhovujúci výrok podľa § 388 CSP tak, že žalobu zamietol bez toho, aby sa venoval ďalším odvolacím námietkam žalovaného (bod 15 odôvodnenia napadnutého rozsudku).

15. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozsudku konštatuje, že sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že krajský súd vyhodnotil všetky relevantné a rozhodné skutočnosti v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v napadnutom rozsudku dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto

súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutých rozhodnutí, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

16. Ústavný súd v súvislosti s právnym posúdením, ktoré bolo kľúčové pre rozhodnutie o žalobe sťažovateľa, či možno považovať nečinnosť príslušného orgánu verejnej moci pre predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci za nesprávny úradný postup, považuje tento záver krajského súdu za ústavne akceptovateľný. Nečinnosť príslušného orgánu, ktorý má predbežne prerokovať nárok na náhradu škody na základe žiadosti žiadateľa, nie je možné považovať samo osebe za nesprávny úradný postup, ktorý by zakladal nárok na náhradu škody nesprávnym úradným postupom v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Totiž zákon č. 514/2003 Z. z. predvída a aj upravuje následky takéhoto postupu orgánu verejnej moci (neprejednanie predbežne uplatneného nároku žiadosťou, pozn.), pričom priamym právnym následkom (ktorý však nemožno považovať za sankciu, pozn.) je možnosť uplatniť neuspokojený nárok alebo jeho časť priamo na súde žalobou (pozri § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z.). Zákon síce v označenom ustanovení používa termín „neuspokojí nárok“, avšak tento termín je potrebné vykladať tak, že jednou z foriem neuspokojenia nároku je aj pasivita orgánu verejnej moci tým, že príslušný orgán verejnej moci žiadosťou uplatnený nárok neprejedná v lehote šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti.

17. Ústavný súd preto konštatuje, že dôvody napadnutého rozsudku krajského súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem.

18. Vychádzajúc z uvedeného, je ústavný súd toho názoru, že niet relevantnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S prihliadnutím na ústavne akceptovateľnú odôvodnenosť napadnutého rozsudku, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

19. Sťažovateľ ďalej namietal, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 ústavy. Vychádzajúc z celého obsahu sťažnosti je potrebné uviesť, že sťažovateľ neuviedol žiadnu právnu argumentáciu vo vzťahu k týmto napadnutým článkom. Ústavný súd napriek uvedenému konštatuje, že označené články ústavy majú charakter všeobecných ústavných princípov a primárne neformulujú žiadne základné právo ani slobodu fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Ústavný súd v prípade čl. 12 ods. 1 ústavy stabilne judikuje, že tu ide o pozitívny záväzok štátu premietnuť do právneho poriadku tie antidiskriminačné zásady a opatrenia, ktoré uvedený článok obsahuje, a nie je teda priamo aplikovateľný orgánmi verejnej moci Slovenskej republiky v individuálnych prípadoch (III. ÚS 51/08, III. ÚS 316/2011). Ústavný súd preto nemá dostatok právomoci konať a rozhodnúť o porušení uvedenej ústavnej normy v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Uvedené obdobie platí aj pre namietaný čl. 1, ako aj čl. 2 ods. 2 ústavy. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

20. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval, pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnostiam vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu